

Izdvojen iz skupine odvedene prema Splitu i ubijen negdje na području Širokog Brijega

FRA MARIOFIL SIVRIĆ

(1913. – 1945.)

Samostanski vikar i odgojitelj kojeg su odgajnici voljeli

► Piše: dr. fra Robert Jolić

Jedan od mlađih hercegovačkih franjevaca kojeg su partizani ubili u svome divljaštvu i neviđenoj mržnji prema vjeri i Crkvi bio je fra Mariofil Sivrić, odgojitelj i aktualni vikar franjevačkog samostana na Širokom Brijegu. U veljači 1945. fra Mariofil se nalazio na Širokom Brijegu. Veoma je čudno da je fra Mariofil jedini koji nije ubijen u prvoj skupini franjevaca na Širokom Brijegu (12 je fratara ubijeno i spaljeno u protuzrakoplovnom skloništu ispred samostana), a nije odveden ni s drugom širokobriješkom skupinom (8 je fratara odvedeno kamionom u

pravcu Splita te su ubijeni vjerojatno u Zagvozdu).¹ O njemu je fra Ante Marić zapisao: »Partizani su ga uhitili u fratarskoj hidrocentrali 8. veljače 1945. Nisu ga, navodno, odmah odveli s osmoricom subraće prema Splitu, već su ga naknadno negdje ubili 12. veljače 1945. Najvjerojatnije je izdvojen iz ove skupine i odveden kasnije, 10. veljače 1945., te ubijen na nepoznatom mjestu.«¹ Zašto je fra Mariofil bio izdvojen i iz jedne i iz druge širokobriješke skupine i ubijen odvojeno od njih, vjerojatno će ostati vječnom tajnom. Možda zato što je bio vikar pa su ga partizani još trebali kako bi ih uputio u kućne stvari, pokazao namirnice u samostanu ili pak kako funkcioniraju pojedini uređaji u samostanu? On je to kao vikar znao najbolje. Možda ga je zbog otvorene komunikacije netko od partizanskih oficira htio zaštititi, ali su se kasnije predomislili pa ga ipak ubili? Teško će se to ikada saznati.

Djetinjstvo i školovanje

U arhivu Provincije o fra Mariofilu sam uspio pronaći prilično malo dokumenata. Stoga ni njegov životopis ne će moći biti dovoljno opširan koliko bismo željeli i koliko bi bilo potrebno. Objavljujemo ipak ona saznanja do kojih smo došli na temelju izvorne građe.

Rođen je u Međugorju 16. veljače 1913.³ od oca Nikole i majke Anice, r. Prskalo. Krsno ime mu je Marijan. Istoga dana rođenja krstio ga je fra Anđeo Nuić, međugorski župnik, poznati hercegovački

¹ A. MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, Mostar, 2007., str. 23. – 39.

² A. MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, str. 40.

³ U Imeniku Hercegovačke franjevačke provincije, str. 54., br. 478, pogrješno stoji da je rođen 10. veljače 1913. Taj pogrješni podatak kasnije preuzimaju svi životopisi. Matica krštenih jasno kaže da je rođen 16. veljače.

franjevac, provincijal i pisac *Molitvenika fra Anđela Nuića*.⁴ Pučku školu, od 1. do 4. razreda, Marijan je završio u rodnom Međugorju. Potom je stupio u sjemenište i franjevačku gimnaziju na Širokom Brijegu. U prvi razred pošao je školske godine 1924./25. Bio je osrednji učenik o čemu postoji svjedočanstvo iz 4. razreda srednje škole. Ocjene: vladanje 5, vjeronauk 4, hrvatski 4, latinski 3, grčki 3, francuski 2, zemljopis 2, matematika 2, kemija 2; nema izostanaka ni opravdanih sati. Razrednik mu je bio fra Fabijan Paponja. Nakon svršenog 6. razreda stupio je u novicijat (1930./31.) te je sedmi i osmi razred dovršio kao klerik: srednjoškolac u habitu. U 7. razredu prošao je s dobrim uspjehom. Razrednik mu je bio fra Svetozar Petric. U osmom razredu prošao je s vrlo dobrim uspjehom. Razrednik mu je bio fra Oton Knezović. Maturalni ispit polagao je od 7. do 16. lipnja 1933. Predsjednik ispitne komisije bio je ministarski izaslanik Mihailo Živković, potpredsjednik direktor Gimnazije fra Krešimir Pandžić, a Ispitni odbor činili su fra Oton Knezović (hrvatskosrpski jezik), fra Marijan Zubac (opća i narodna povijest i zemljopis), fra Živko Martić (latinski jezik) i fra Svetozar Petric (francuski jezik). Maturirao je s vrlo dobrim uspjehom.⁵ Tako je Marijan, fra Mariofil Sivrić, od osrednjeg, gotovo lošeg učenika, na kraju postao vrlo dobrim što zacijelo ima zahvaliti svojoj ustrajnosti i sustavu učenja u franjevačkoj gimnaziji.

Odmah po okončanju gimnazije fra Mariofil je u sljedećoj školskoj godini upisao filozofsko-teološki studij koji je pohađao na Franjevačkoj bogosloviji u Mostaru. Prvi semestar upisao je akademske godine 1933./34. U zimskom i ljetnom semestru polagao je apologetiku, povijest Crkve, filozofiju i hebrejski jezik. Prosjek ocjena bio mu je nešto više od 8 što je značilo da je bio vrlo dobar student. Vladanje je bilo 2 (pohvalno), a marljivost također 2 (ustraj-

Fra Mariofil s majkom Anicom i ocem Nikolom

na). U akademskoj godini 1934./35. fra Mariofil je još popravio svoj prosjek ocjena te je već u ljetnom semestru bio gotovo 9, što znači da je postao odličan student. Od kolegija slušao je Sveto pismo, dogmatiku, moralnu teologiju, crkveno pravo, povijest Crkve, filozofiju i ascetiku. Ponašanje je ocijenjeno uzorno (1). Treću godinu upisao je u zimskom semestru 1935./36. Prosjek ocjena bio je opet 9. U ovom je semestru polagao Sveto pismo, dogmatiku, moralnu teologiju, crkveno pravo, povijest Crkve, propovjedništvo, etiku, ascetiku te u ljetnom semestru pastoralnu teologiju.⁶ Nakon što je sredinom 1936. zaređen za svećenika, fra Mariofil je određen da studij nastavi u inozemstvu. Provincijal je stoga već 5. kolovoza 1936. od generala reda tražio obedi-jenciju za studente u inozemstvu – fra Mariofil Sivrić i fra Nenad Venancije Pehar određeni su za studij u Breslauu u Njemačkoj (danas Wrocław u Poljskoj).⁷ U Breslauu je ostao sigurno jednu godinu (1936./37.), a vjerojatno i još jednu (1937./38.). Iz tog razdoblja gotovo da nema nikakvih dokumenata pa je teško donijeti konačan sud o drugoj akademskoj godini. Znamo da je fra Mariofil krajem srpnja 1937. od provincijala dobio obedi-

Kako je vrijeme školovanja odmicalo, tako je fra Mariofil postajao sve boljim i boljim učenicom. Postigao je to zahvaljujući svojoj marljivosti, ali i povoljnu okruženju.

⁴ Arhiv župe Međugorje, Matica krštenih, sv. II, str. 2., br. 16.

⁵ A. MARIĆ, Velika franjevačka gimnazija na Širokom Brijegu (u tisku).

⁶ Svi podatci preuzeti iz Liber classificationum ab 1855. (sv. I), str. 67, 69, 71, 74, 77, 80. Knjiga se čuva u Arhivu Hercegovачke franjevačke provincije u Mostaru.

⁷ Arhiv Provincije: SP, sv. 116, f. 96.

⁸ Provincijalov dopis od 30. srpnja 1937. (Arhiv Provincije: SP, sv. 120; dopis poslan, za njega znamo iz Urudžbenog zapisnika).

⁹ Arhiv Provincije: SP, sv. 120; za dokument znamo iz Urudžbenog zapisnika.

jenciju da se može vratiti u Provinciju⁸ te da je od Direkcije državnih željeznica dobio povlaštenu kartu za putovanje. Karta je 5. kolovoza 1937. poslana na franjevački samostan u Zagreb.⁹ Iz 1937./38. nema dokumenata o fra Mariofilu. Pretpostavljam da se vratio u Breslau i dovršio 5. godinu studija. Svako, 5. listopada 1938. je u Mostaru. Bio je s kolegama kod biskupa na polaganju jurisdikcijskog ispita te im je biskup podijelio jurisdikciju za djelovanje na području biskupije.¹⁰

Vojsku nije služio. Naime, godine 1939. tadašnja ga je regrutna komisija u Mostaru prema čl. 3, t. 6 proglasila nesposobnim za vojsku.¹¹ Nije poznat razlog toj ocjeni njegove vojne sposobnosti.

Redovništvo i svećeništvo

Fra Mariofil je u franjevački novicijat na Humcu stupio 3. kolovoza 1930. Franjevački mu je habit obukao provincijal fra Dominik Mandić, a meštar mu je bio fra Eugen Tomić st. Njegov je naraštaj bio veoma brojna: obučeno je čak 17 fratara. Sudbina njegovih kolega bila je veoma različita: sedam je napustilo zajednicu (Ante fra August Boras, Grgo fra Domagoj Ereš, Jure fra Blago Granić, Jure fra Anđeo Leko, Frano fra Miron Nevistić – kasnije poznati književnik u emigraciji, Jerko fra Borislav Pandžić, Dane fra Kosta Vego), jedan je napustio franjevački red, ali je ostao svećenik (fra Anzelmo Čulina – don Cvitan Čulinović, bio više desetljeća župnik u Žepču), jedan je umro mlad kao klerik (fra Bernard Katić, † 1943.), jednoga su partizani ubili kao i fra Mariofila (fra Nenad Venancije Pehar), a samo ih je nekoliko preživjelo rat i poraće i nastavilo djelovati kao franjevci (fra Mutimir Ćorić, fra Berislav Mikulić, fra Miroljub Skoko i fra Bosiljko Vukojević u Hercegovini, a fra Kruno Pandžić i fra Berto Dragičević u Americi i Kanadi).¹² Jednostavne zavjete fra Mariofil je položio 5. kolovoza 1931. na

Humcu, a svečane 12. kolovoza 1934. u Mostaru.¹³

Za subđakona, đakona i svećenika fra Mariofil je zaređen iste godine, 1936. u svega dva mjeseca. On je imao dovoljno godina te zaprjeka nije mogla biti kanonska dob, kao što je to bilo kod mnogih novih ređenika. S njim je zaređeno nekoliko kolega. Provincijal je 22. travnja 1936. biskupu Mišiću poslao *litterae dimissoriae* za subđakoniat više kandidata: za fra Mariofila Sivrića, fra Nenada Venancija Pehara, fra Berislava Mikulića, za fra Krunu Pandžića, fra Bosiljka Vukojevića, za fra Bertu Dragičevića i fra Miroljuba Skoku.¹⁴ Uskoro, 5. lipnja, poslana su *litterae dimissoriae* i za đakoniat istih kandidata kojima se pridružio i fra Krsto Ravlić.¹⁵ U istome su mjesecu šestorica bogoslova: fra Berto Dragičević, fra Kruno Pandžić, fra Nenad Venancije Pehar, fra Mariofil Sivrić, fra Miroljub Skoko i fra Bosiljko Vukojević, zaređena za svećenike. Zaređio ih je biskup Mišić u Kotoru 14. lipnja 1936.¹⁶ Odmah po polaganju jurisdikcijskog ispita fra Mariofil je početkom listopada 1938. imenovan župnim vikarom na Širokom Brijegu.¹⁷ Biskup ga je veoma brzo potvrdio za to mjesto.¹⁸

Na toj je dušobrižničkoj službi fra Mariofil ostao samo tri mjeseca. Već je početkom 1939. od provincijala dobio dekret da je premješten iz samostana u konvikt za drugoga prefekta vanjskih đaka.¹⁹ Taj

U bogosloviji u Mostaru 1934./35.

¹⁰ Arhiv Provincije: SP, sv. 125, ff. 157, 158.

¹¹ Arhiv Provincije: Osobnik (fra Mariofil Sivrić) iz 1942.

¹² R. JOLIĆ, *Novicijat hercegovačkih franjevaca*, Mostar, 2009., str. 152. – 153.

¹³ Imenik Hercegovačke franjevačke provincije, str. 54, br. 478.

¹⁴ Arhiv Provincije: SP, sv. 114, f. 479.

¹⁵ Arhiv Provincije: SP, sv. 115, f. 135.

¹⁶ Arhiv Provincije: SP, sv. 115, f. 173; sv. 116, ff. 36, 83.

¹⁷ Provincijalov dopis od 6. listopada 1938. (Arhiv Provincije: SP, sv. 125, ff. 159, 160).

¹⁸ Biskupov dopis od 12. listopada 1938. (Arhiv Provincije: SP, sv. 125, f. 220).

je dekret provincijal potvrdio i na početku sljedeće školske godine te fra Mariofilu produžio službu drugoga odgojitelja vanjskih đaka u konviktu.²⁰ Tu je službu fra Mariofil obnašao nekoliko godina, svakako više od pet godina. U međuvremenu je, dolaskom nove države prozvané Nezavisnom Državom Hrvatskom, bilo govora o tome da bi fra Mariofil postao vojnim dušobrižnikom u Mostaru. Od toga na kraju nije bilo ništa iako je sve bilo dogovoreno. Jednoga ili dvojicu vojnih dušobrižnika tražio je vlč. Vilim Cecelja, zamjenik vojnog dušobrižnika za NDH. Provincijal fra Krešimir Pandžić mu je u dopisu od 24. prosinca 1941. predložio upravo fra Mariofila. Bio je spreman dati još jednoga ili dvojicu vojnih dušobrižnika, ali pod uvjetom da ostanu na području Provincije.²¹ Ipak je to imenovanje na državnoj razini išlo više nego sporo. Tek tri mjeseca kasnije Ministarstvo hrvatskog domobranstva javlja da se fra Mariofil vodi u evidenciji kao vojni dušobrižnik.²² Međutim, od stvarnoga imenovanja još nije bilo ništa. Budući da ni dva mjeseca kasnije nije bilo ništa od imenovanja, a Ministarstvo je na kraju tražilo samo jednoga dušobrižnika, a ne dvojicu ili trojicu kako je bilo izvorno najavljeno, provincijal je odustao od fra Mariofilova imenovanja i umjesto njega ponudio fra Berislava Mikulića. Kao glavni razlog navodi da je fra Berislav tjelesno jači i spremniji od fra Mariofila.²³ Tako je fra Mariofil ostao na Širokom Brijegu u istoj službi odgojitelja u konviktu. S njim su u konviktu 1940./41. bili fra Jerko Mihaljević, predsjednik rezidencije i upravitelj konvikta, i fra Leonardo Rupčić, prvi prefekt konviktoraca²⁴; godine 1941./42. fra Fabijan Paponja,

U konviktu je odgajao vanjske đake, a bio je predviđen i za vojnog dušobrižnika. No, to se nije ostvarilo. Đaci ga pamte kao čovjeka otvorena duha i onoga koji voli urednost i stegu.

predsjednik i ravnatelj, fra Mariofil Sivrić i fra Tadija Kožul, potpredsjednik i prvi prefekt²⁵, a isti je sastav bio i 1942./43.²⁶; godine 1943./44. pridružen im je i fra Oton Knezović kao duhovnik konviktoraca.²⁷

Konačno je u posljednjoj ratnoj promjeni osoblja fra Mariofil imenovan za samostanskog vikara na Širokom Brijegu (gvardijan je bio fra Andrija Jelčić). Također, imenovan je župnim vikarom, vjeroučiteljem u Lištici i Mokrom te ispovjednikom i propovjednikom.²⁸ Na toj ga je službi zatekla i nasilna smrt.

Narav i karakter

Njegovi ga učenici iz konvikta pamte po lijepom odnosu prema njima, ali i po tome što je tražio veliku urednost i stegu. O njemu je fra Anđeo Herceg rekao da je bio »vrlo dobar, đaci su ga neobično voljeli, jer je on upravo u to vrijeme, odnosno kad sam ja bio u konviktu, a i kasnije, bio potprefekt u konviktu.«²⁹ Slično o njemu govore i svi drugi koji su ga poznavali. Tako s. E. V. navodi: »On je bio zbilja onako neka, kako bi rekla, elegancija, otmjen, lijep, prihvaćen od svojih đaka, jer je radio u konviktu. Znam da su ga volili svi.«³⁰ Fra Častimir Majić o njemu piše: »Žarište njegova svećeničkog rada bilo je usmjereno prema mladim naraštajima koji su u njemu nazrijevali pravoga predvodnika i vrsnog odgojitelja. Fra Mariofil je bio čovjek zadane riječi, otvorena stava i hrabra nastupa u čemu se može naslućivati i uzrok njegova tragičnoga životnog svršetka.«³¹

¹⁹ Dekret od 17. siječnja 1939. (Arhiv Provincije: SP, sv. 126, ff. 104, 105).

²⁰ Dekret od 7. rujna 1939. (Arhiv Provincije: SP, sv. 127, ff. 394, 395).

²¹ Arhiv Provincije: SP, sv. 134, f. 521.

²² Dopis provincijalu od 18. ožujka 1942. (Arhiv Provincije: SP, sv. 135, f. 296).

²³ Provincijalov dopis od 24. svibnja 1942. (Arhiv Provincije: SP, sv. 136, f. 23).

²⁴ *Dispositio personalis in Provincia Hercegovinae pro anno Domini 1940*, Mostar, 1940., str. 6.

²⁵ *Dispositio personalis in Provincia Hercegovinae pro anno Domini 1941*, Mostar, 1941., str. 6.

²⁶ *Dispositio personalis in Provincia Hercegovinae pro anno Domini 1942*, Mostar, 1942., str. 6.

²⁷ *Dispositio personalis in Provincia Hercegovinae pro anno Domini 1943*, Mostar, 1943., str. str. 4. – 5.

²⁸ *Dispositio personalis nostri jubilei centenarii 1844. – 1944*, Mostar, 1944., str. 3.

²⁹ Fra Andrija Nikić: Svjedočanstva očevidaca, 1971. Razgovor s fra Anđelom Hercegom. Čuva se u arhivu Vicepostulature na Humcu.

³⁰ Fra Miljenko Stojić: Razgovor sa s. E. V., str. 16. Čuva se u arhivu Vicepostulature na Širokom Brijegu.

³¹ Č. MAJIĆ, »Nasilna smrt na hercegovačkom kamenjaru«, Naša ognjišta, br. 12/2008., str. 25.

Njegovi đaci također svjedoče o njemu kao o čovjeku otvorena duha i naprednih ideja i pogleda. Fra Ferdo Vlašić: »Imao sam dojam da se radi o svećeniku veoma žive naravi, s puno radosti, sa željom da učini uslugu svima, te da je našao baš pravo zvanje u franjevaštvu. Bio je pravičan, dobar i uslužan svećenik.« A. Vasilj: »Želio je naravan i ispravan odnos s učenicima, te veliku disciplinu.« Fra Bazilije Pandžić: »Moj dojam je da je bio živ, vješt i brz u izvršavanju poslova.« Jozi Tomaševiću bio je odgojitelj u konviktu: »Smatrao sam ga kao modernog čovjeka – odgojitelja, silno temperamentna kretanja. S nama je znao igrati odbojku i ping-pong. Temperamentnog je bio i hoda, te se s njim teško išlo ukorak, iako smo tada bili mladi. Puno smo zajedno šetali. (...) Vrlo temperamentna je bio ličnost, pun radosti, a nju je iskazivao tako da ju je prenosio na nas.« J. Lekić bio je kolega: »Kolega Marijan Sivrić, kasnije fra Mariofil, bio je vrlo drag, ugodan čovjek, srdačan, a iz njega je uvijek nešto dobro zračilo. Bio je pošten, kao što smo, uostalom morali biti i svi mi, jer smo tako odgajani. Kolegijalan je bio nadasve, a glede učenja bio je samo srednji đak, pomagali smo se međusobno.«³²

Smrt

O fra Mariofilovoj smrti ne znamo do danas ništa sa sigurnošću. Redovito se bilježilo da su ga ubili partizani oko 12. veljače 1945. negdje u blizini Širokog Brijega, u 32. god. života, 15. godini redovništva i 9. godini svećeništva. Ne zna mu se za grob. Dodaje se ponekad da je prije smrti pokopavao neke ubijene zarobljenike (ili pobijene fratre) prije nego su ubili i njega samoga.³³

Komunisti su ga vjerojatno izdvojili i na kraju ubili na području Širokog Brijega jer je kao vikar samostana najbolje poznavao sve u njemu i okolo njega. Trenutno je teško reći gdje je točno ubijen i pokopan. Prema svjedočenjima to bi moglo biti u novootkrivenoj masovnoj grobnici u Dubravi u Knešpolju. DNK analiza na koju se čeka odgovorit će na to pitanje.

O posljednjim danima na Širokom Brijegu svjedočila je s. E. K., samostanska kuharica. Ona kaže da su fratri, i svećenici i klerici, kao i sestre u vrijeme borbi bili smješteni u podrumu, među bačvama. Nitko nije pucao jer uopće nisu ni izlazili iz skloništa u podrumu. Vojske nikakve nije bilo u samostanu. Nijemci su zauzeli zgradu gimnazije i jedan dio sjemeništa, a ustaše su neko vrijeme bili u konviktu. Opisuje kako su partizani ušli u samostan 7. veljače 1945. oko podne, pljačku, zatvaranje te ponašanje fratara prije pogubljenja. Jedna skupina fratara: fra Andrija Jelčić, gvardijan, fra Mariofil Sivrić, vikar, fra Rade Vukšić, fra Bonifacije Majić, fra Leonardo Rupčić, fra Fabijan Paponja, svi profesori ili odgojitelji te brat laik fra Melhior Prlić, otišli su dan prije, 6. veljače, iz samostana niz brdo do franjevačke centrale i mlinice gdje su se sklonili. Ti su fratri po završetku pucnjave izišli i došli u samostan ili su ih partizani pronašli u mlinici i centrali te ih pokupili na kamion i odvezli u nepoznatu pravcu. Kasnije je s. Emerana čula kako su dovezeni u Split te tamo pobijeni na nekom novom groblju. Čula je i da je netko vidio fra Mariofila kako pokapa mrtvace na groblju Sajmište.³⁴ Očito je to što je čula bilo pogrešno jer danas znamo da nitko od navedenih franjevac

nije dospio do Splita nego su ubijeni na pola puta, u Zagvozdu.

Marijan Sivrić, bratić fra Mariofilov, imao je pouzdaniju informaciju. »Prije nego što su partizani došli, stari svećenici su mu govorili da bježi jer je mlad i može se izvući. Međutim, fra Mariofil je rekao: "Ja ne ću od svoga naroda", te je tri dana nakon masakra pokopavao mrtve svećenike, a kasnije su partizani došli, odveli ga iz samostana iz Širokog Brijega i ubili. Gdje je ubijen ne znamo, a postoji

³² Okrugli stolovi Široki Brijeg 1993. Građa se čuva u arhivu Vicepostulature na Širokom Brijegu. Usp. J. TOMAŠEVIĆ-KOŠKA, *Istina o ubijenoj gimnaziji*, Zagreb, 1997., str. 136. – 139.

³³ A. NIKIĆ, *Hercegovački franjevački mučenici 1524. – 1945.*, Mostar, 1992., str. 191. – 192; A. NIKIĆ, *Događajnica Bosne i Hercegovine 614. – 1918.*, Mostar, 2003., str. 637. – 638; A. MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, Mostar, 2007., str. 40; A. BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*, Zagreb, 2007., str. 586; Č. MAJIĆ, »Nasilna smrt na hercegovačkom kamenjaru«, *Naša ognjišta*, br. 12/2008., str. 25.

³⁴ Arhiv Vicepostulature na Humcu: Zapisnik o ispitu svjedoka s. E. K. o tragediji franjevac na Širokom Brijegu u veljači godine 1945. (zapisnik vodili fra B. R. i fra R. Š. 23. listopada 1945.).

Masovna grobnica Knešpolje – Dubrava. Je li pokopan negdje ispod ove mahovine?

nekoliko inačica o njegovoj smrti. Prva inačica je da je ubijen na Polugrini kod Širokog Brijega; druga inačica je da je ubijen kod Zagvozda, između Vrgorca i Imotskog, a postoji i inačica da je bačen u Plavo jezero kod Imotskog.³⁵

U Zagvozdu nije ubijen jer nije odveden sa skupinom fratara koja je tamo ubijena, a teško da je bačen i u jezero. Polugrinu spominje i fra Marko Dragičević, ali on ispravno navodi da fra Mariofil nije pokapao ubijene franjevce jer su oni ubačeni u protuzrakoplovno sklonište, poliveni benzinom i zapaljeni (njihove su kosti izvađene tek 1969. i 1971. pokopane u širokobriješku crkvu), nego da je s drugima pokapao ubijene vojnike i civile koji su stradali za vrijeme borbi oko Širokog Brijega ili su ih partizani pobili po zauzeću grada. Fra Marku su kasnije pričali očevidci, ljudi sa Širokog Brijega, da su fra Mariofila vidjeli dva-tri dana nakon pada Širokog Brijega sa skupinom zarobljenika; on je obavljao obred pokapanja stradalih i ubijenih. Potom je nestalo i njega, ali se ne zna gdje je završio. Kasnije je fra Marko saznao da je na prijevoju Polugrini, kad se ide od Širokog Brijega prema Međugorju, viđeno dvadesetak leševa bez odjeće, a u blizini je bio i jedan habit prebačen preko nekoga graba ili jasena.

Fra Marko pretpostavlja da su to bili upravo zarobljeni njemački vojnici koje je on vidio da su ih 8. veljače partizani doveli u samostan na Široki Brijeg. Najprije su poslužili partizanima da pokopaju mrtvace, a potom su i njih ubili. Sudeći po habitu, među njima je bio i fra Mariofil Sivrić kojemu su partizani dopustili da pokopa pobijene po katoličkom obredu, a onda i njega ubili s vojnicima koji su zakopavali one koji su bili poginuli u borbama.³⁶

Zašto je od toliko fratara izabran upravo fra Mariofil da obavi obrede pokopa, možda određeno objašnjenje daje fra Anđeo Herceg u svom

prisjećanju na te posljednje mjesece na Širokom Brijegu, gdje je i on bio kao đak. Fra Anđeo kaže da je fra Mariofil bio samostanski vikar te da je bio veoma okretan i lako uspostavljao kontakte s časnicima i vojnicima onih vojski koje su boravile na Širokom Brijegu, dakle s Nijemcima i ustašama: »O njemu znam samo to: Kad smo bili u zbornici sakupljeni, on je najviše kontaktirao s oficirima i vojnicima, koji su tada povremeno dolazili i navraćali. On je nekako bio najokretniji, najslobodniji i najkuražniji i s njima je najviše razgovarao. Što je razgovarao, ne znam, jer sam ja podalje stao.«³⁷ Tako je bilo zacijelo i s partizanskim oficirima i vojnicima, a možda fra Anđeo čak i govori o tom zadnjem danu u samostanu. Svakako, možda ga je upravo njegova otvorenost i komunikativnost izdvojila od ostalih pa nije ubijen ni s prvom ni s drugom skupinom širokobrijeških fratara. Ali ništa mu nije pomoglo da kasnije i sam bude ubijen.

Još nitko ne zna gdje je pokopan fra Mariofil i skupina njemačkih zarobljenih vojnika s kojom je najvjerojatnije ubijen na Polugrini. Možda će nova iskopavanja masovnih grobnica u širokobriješkoj ili ljubuškoj općini dati neke odgovore?³⁸

³⁵ A. BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*, str. 586.

³⁶ Svjedočenje fra Marka Dragičevića o partizanskim zločinima na Širokom Brijegu (2. dio), tonski zapis. Čuva se u arhivu Vicepostulature na Širokom Brijegu.

³⁷ Fra Andrija Nikić: Svjedočanstva očevidaca, 1971. Razgovor s fra Anđelom Hercegom.

³⁸ O tim iskopanjima M. STOJIĆ, *Tragom komunističkih zločina na području općine Široki Brijeg, Stopama pobijenih*, br. 5, Humac, 2010., str. 9. – 16. O iskopanju na području općine Ljubuški gl. prilog u ovom broju *Stopama pobijenih*.